

Metodický pokyn

k § 5 ods. 8 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov – výpočet základu dane

Úvodné ustanovenie

Cieľom metodického pokynu je zabezpečenie jednotného postupu pri výpočte základu dane podľa § 5 ods. 8 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“).

1. oddiel Výpočet základu dane podľa § 5 ods. 8 ZDP

Podľa § 5 ods. 8 ZDP základom dane (čiastkovým základom dane) sú zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znížené o poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec, alebo príspevky na zahraničné poistenie zamestnanca, na ktorého sa vzťahuje povinné zahraničné poistenie rovnakého druhu. Legislatívna skratka „poistné a príspevky“ je zavedená v § 5 ods. 7 písm. e) ZDP. V súlade s citovaným ustanovením sa poistným a príspevkami rozumie poistné na verejné zdravotné poistenie [napr. zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“)], poistné na sociálne poistenie [zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“)], poistné na sociálne zabezpečenie [zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] a príspevky na starobné dôchodkové sporenie [zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] alebo poistné a príspevky na zahraničné poistenie rovnakého druhu.

V súlade s § 5 ods. 8 ZDP pri výpočte základu dane (čiastkového základu dane) z príjmov podľa § 5 ZDP (ďalej len „ČZD podľa § 5 ZDP“) sa zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znižujú len o to poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec, t. j. daňovník poberajúci príjmy zo závislej činnosti (§ 5 ods. 2 ZDP).

2. oddiel Dobrovoľne platené poistné

Podľa bodu 29. Usmernenia MF SR č. 2634/2004-72 uverejneného vo Finančnom spravodajcovi č. 2/2004 poistné podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je povinná platiť dobrovoľne poistená osoba s príjmami podľa § 5 ZDP (ďalej len „dobrovoľné poistné“), sa pri zisťovaní základu dane (čiastkového základu dane) podľa § 5 ZDP odpočíta od zdaniteľných príjmov zo závislej činnosti.

Daňovník s príjmami podľa § 5 ZDP, ktorý je aj dobrovoľne poistenou osobou, si môže pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP uplatniť zaplatené dobrovoľné poistné buď u zamestnávateľa v priebehu zdaňovacieho obdobia alebo až po skončení zdaňovacieho obdobia v rámci ročného zúčtovania preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti, resp. pri podaní daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby.

Pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP si daňovník uplatní len to preukázateľne zaplatené poistné, ktoré bol povinný platiť v období, počas ktorého bol zamestnancom podľa § 5 ods. 2 ZDP, t. j. preukázateľne zaplatené poistné, ktoré bol povinný platiť v období, počas ktorého poberal príjmy zo závislej činnosti.

Príklad č. 1

Daňovník od 1. 1. 2014 do 30. 4. 2014 poberal zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti, z ktorých zamestnávateľ zrážal poistné v súlade s osobitnými predpismi. Od 1. 5. 2014 sa zaevidoval na úrade práce v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Celý rok 2014 platil dobrovoľné poistné.

Pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP za zdaňovacie obdobie 2014 si daňovník uplatní poistné, ktoré mu zamestnávateľ zrážal z príjmov zo závislej činnosti a aj preukázateľne zaplatené dobrovoľné poistné, ktoré bol povinný platiť v období od 1. 1. do 30. 4. 2014, t. j. dobrovoľné poistné platené v období poberania príjmov zo

závislej činnosti. Keďže daňovník od 1. 5. 2014 nepoberal príjmy zo závislej činnosti, dobrovoľné poistné, ktoré bol povinný platiť po 30. 4. 2014, nie je možné uplatniť pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP.

3. oddiel Poistné platené z príjmov, ktoré nie sú zdaniteľnými príjmami

Zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti je možné znížiť len o také poistné a príspevky, ktoré sa viažu **k zdaniteľným** príjmom zo závislej činnosti. Znamená to, že poistné platené z príjmov oslobodených od dane alebo z príjmov, ktoré nie sú predmetom dane, nie je možné uplatniť (odpočítať) pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP, a to ani v takom prípade, ak niektorý všeobecne záväzný právny predpis ustanovuje povinnosť platiť poistné z takýchto príjmov.

Príklad č. 2

Spoločnosť vyplatí v roku 2014 podiely na zisku vykázanom za rok 2013 všetkým zamestnancom, t. j. zamestnancom, ktorí sa podieľajú na základnom imaní tejto spoločnosti [príjem nie je predmetom dane podľa § 3 ods. 2 písm. c) v nadväznosti na § 52 ods. 24 ZDP] a aj zamestnancom, ktorí nemajú majetkovú účasť [príjem oslobodený od dane podľa § 5 ods. 7 písm. i) ZDP]. Vzhľadom k tomu, že zákon o zdravotnom poistení ustanovuje povinnosť platiť poistné aj z podielov na zisku, spoločnosť z nich zrazila poistné na zdravotné poistenie.

Do ČZD podľa § 5 ZDP sa zahŕňajú len zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti, pričom podiely na zisku vyplatené zamestnancom, takýmito príjmami nie sú. Znamená to, že ani poistné platené z podielov na zisku, ktoré nie sú zdaniteľnými príjmami, nie je možné uplatniť pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP.

4. oddiel Preplatky a nedoplatky z ročného zúčtovania na zdravotnom poistení

Zdravotná poisťovňa za zákonom stanovených podmienok je povinná vykonať ročné zúčtovanie poistného na verejné zdravotné poistenie (ďalej len „ročné zúčtovanie poistného“) za predchádzajúci kalendárny rok za svojho poistenca, t. j. aj za zamestnanca. Výsledkom ročného zúčtovania poistného je nedoplatok alebo preplatok. Ak nedoplatok z ročného zúčtovania poistného zrazí zo mzdy zamestnanca zamestnávateľ, potom zamestnávateľ takto zrazený nedoplatok uplatní pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP, t. j. odpočíta od zdaniteľných príjmov zo závislej činnosti zamestnanca v tom kalendárnom mesiaci, v ktorom nedoplatok zamestnancovi zrazí. Ak nedoplatok zaplatí zamestnanec zdravotnej poisťovni sám, t. j. nie prostredníctvom svojho zamestnávateľa, môže si preukázateľne zaplatený nedoplatok uplatniť u zamestnávateľa buď v mesiaci, v ktorom ho zaplatil alebo po skončení zdaňovacieho obdobia pri ročnom zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti alebo pri podaní daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby.

Ak nedoplatok z ročného zúčtovania poistného zaplatí zamestnanec zdravotnej poisťovni sám v zdaňovacom období, v ktorom už nedosahuje príjmy zo závislej činnosti, primerane postupuje podľa Usmernenia MF SR č. MF/021796/20066-72 uverejneného vo Finančnom spravodajcovi č. 8/2006.

Príklad č. 3

V zdaňovacom období 2014 daňovník nepoberal príjmy zo závislej činnosti, ale v tomto zdaňovacom období zaplatil nedoplatok z ročného zúčtovania poistného z príjmov zo závislej činnosti za zdaňovacie obdobie 2013.

Vzhľadom k tomu, že daňovník v zdaňovacom období 2014 nepoberal žiadne zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti, tento preukázateľne zaplatený nedoplatok si môže uplatniť prostredníctvom podaného dodatočného daňového priznania za rok 2013.

Zdravotná poisťovňa v ročnom zúčtovaní poistného vykoná výpočet sumy poistného z vymeriavacieho základu, ktorý môže pozostávať aj z kombinácie viacerých čiastkových vymeriavacích základov vypočítaných z rôznych druhov príjmov. V nasledujúcich príkladoch sú riešené niektoré prípady uplatnenia nedoplatku z ročného zúčtovania poistného, ktorý pozostáva z kombinácie viacerých čiastkových výsledkov.

Príklad č. 4

Celkovým výsledkom ročného zúčtovania poistného za rok 2013 je nedoplatok 110 €, ktorý pozostáva z nedoplatku 60 € z príjmov podľa § 6 ZDP a nedoplatku 50 € z príjmov podľa § 5 ZDP. Daňovník nedoplatok z ročného zúčtovania poistného 110 € (60 € + 50 €) uhradí v roku 2014.

Zaplatený nedoplatok z ročného zúčtovania poistného si daňovník uplatní pri výpočte základu dane za zdaňovacie obdobie 2014 tak, že časť nedoplatku 50 € vzťahujúcu sa k príjmom zo závislej činnosti si uplatní pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP a zostávajúcu časť nedoplatku, t. j. 60 € si uplatní pri výpočte ČZD z príjmov podľa § 6 ZDP.

Príklad č. 5

Výsledkom ročného zúčtovania poistného za rok 2013 je nedoplatok 110 €. Nedoplatok pozostáva z preplatku 220 € z príjmov podľa § 6 ZDP a z nedoplatku 330 € z príjmov podľa § 5 ZDP. Nedoplatok z ročného zúčtovania poistného v sume 110 € daňovník uhradí v roku 2014.

Zaplatenú sumu nedoplatku 110 € si daňovník uplatní pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP za zdaňovacie obdobie 2014.

Príklad č. 6

Výsledkom ročného zúčtovania poistného za rok 2013 je nedoplatok 90 €. Nedoplatok pozostáva:

- z nedoplatku 5 € zo zdaniteľných príjmov podľa § 5 ZDP,
- z preplatku 10 € zo zdaniteľných príjmov podľa § 6 ZDP,
- z nedoplatku 95 € zo zdaniteľných príjmov podľa § 7 ZDP.

Nedoplatok z ročného zúčtovania poistného 90 € daňovník uhradí v zdaňovacom období 2014.

Vzhľadom k tomu, že nedoplatok z ročného zúčtovania poistného pozostáva z viacerých čiastkových výsledkov, je na daňovníkovi, či:

a) zaplatenú sumu nedoplatku 90 € si uplatní pri výpočte ČZD z príjmov podľa § 5 a ČZD podľa § 7 ZDP pomernou časťou, t. j. o pomernú časť nedoplatku v sume 4,50 € ($90 \text{ €} / 100 \text{ €} \times 5 \text{ €}$) zníži zdaniteľné príjmy podľa § 5 ZDP a o pomernú časť nedoplatku v sume 85,50 € ($90 \text{ €} / 100 \text{ €} \times 95 \text{ €}$) zníži zdaniteľné príjmy podľa § 7 ZDP alebo

b) celý zaplatený nedoplatok z ročného zúčtovania v sume 90 € uplatní pri výpočte ČZD z príjmov podľa § 7 ZDP alebo

c) bude postupovať tak, že časť zaplateného nedoplatku z ročného zúčtovania poistného, najviac v sume 5 €, uplatní pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP a zostávajúcu časť nedoplatku neuplatnenú pri príjmoch podľa § 5 ZDP, uplatní pri príjmoch podľa § 7 ZDP.

Nedoplatok je možné pri príjmoch podľa § 5 a 7 ZDP uplatniť najviac v úhrnej sume 90 €.

Príklad č. 7

Výsledkom ročného zúčtovania poistného za rok 2013 je nedoplatok 100 €. Nedoplatok pozostáva:

- z nedoplatku 20 € zo zdaniteľných príjmov podľa § 5 ZDP,
- z preplatku 100 € zo zdaniteľných príjmov podľa § 6 ZDP,
- z nedoplatku 180 € z podielov na zisku, ktoré nie sú predmetom dane z príjmov.

Daňovník nedoplatok z ročného zúčtovania poistného uhradí v zdaňovacom období 2014.

Ide o nedoplatok z ročného zúčtovania poistného, ktorého časť sa vzťahuje k príjmom, ktoré nie sú predmetom dane, t. j. časť nedoplatku viažucu sa k uvedeným príjmom, nie je možné uplatniť pri výpočte základu dane.

Daňovník zo zaplateného nedoplatku z ročného zúčtovania poistného uplatní len časť nedoplatku, najviac v sume 20 €, a to len pri výpočte ČZD podľa § 5 ZDP (čiastkový výsledok nedoplatku vypočítaný z príjmov podľa § 5 ZDP).

Vypracoval: Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica

Odbor daňovej metodiky

Júl 2014